

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту наказу Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України «Про затвердження Переліку вторинних енергетичних ресурсів, які можуть бути використані для виробництва електричної та теплової енергії в когенераційних установках»

1. Мета

Метою прийняття проєкту наказу Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України «Про затвердження Переліку вторинних енергетичних ресурсів, які можуть бути використані для виробництва електричної та теплової енергії в когенераційних установках» (далі – проєкт акта) є визначення переліку вторинних енергетичних ресурсів для виробництва електричної та теплової енергії в когенераційних установках у зв'язку з прийняттям Закону України від 24.02.2023 № 2955-IX «Про внесення змін до Закону України «Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу» щодо розвитку високоефективної когенерації».

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

В рамках виконання зобов'язань України згідно з Договором про заснування Енергетичного Співтовариства (Рішення Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства від 16.10.2015 №D2015/08/МС-EnC щодо імплементації Директиви Європейського Парламенту і Ради від 25.10.2012 2012/27/ЄС про енергоефективність, внесення змін до директив 2009/125/ЄС і 2010/30/ЄС та про скасування директив 2004/8/ЄС і 2006/32/ЄС) та Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі - Угода про асоціацію Україна-ЄС) (додаток ХХVII до глави 1 «Співробітництво у сфері енергетики, включаючи ядерну енергетику» Розділу V «Економічне і галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію України – ЄС) з метою імплементації положень Директиви Європейського Парламенту та Ради 2012/27/ЄС від 25.10.2012 "Про енергоефективність", яка змінює Директиви 2009/125/ЄС та 2010/30/ЄС і скасовує Директиви 2004/8/ЄС та 2006/32/ЄС, зокрема в частині створення умов для розвитку в Україні високоефективної когенерації, Верховною Радою України 24.02.2023 прийнято Закон України № 2955-IX «Про внесення змін до Закону України "Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу" щодо розвитку високоефективної когенерації» (далі - Закон № 2955), який відповідно до пункту 1 розділу II «Прикінцеві положення» набирає чинності через 12 місяців з дня його опублікування, крім пункту 2 цього розділу, який набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

Абзацом третім підпункту 1 пункту 2 розділу II “Прикінцеві положення” Закону № 2955 встановлено необхідність у шестимісячний строк приведення нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України у відповідність із цим Законом.

Закон № 2955 змінює діючий механізм кваліфікації когенераційної установки на новий механізм кваліфікації високоефективної когенерації, який відповідатиме вимогам Директиви 2012/27/ЄС від 25.10.2012 «Про енергоефективність», та запроваджує гарантію походження на електричну енергію, вироблену високоефективними когенераційними установками.

На сьогодні відповідно до статті 11 Закону України «Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу», постанови Кабінету Міністрів України від 29.11.2006 № 1670 «Про затвердження Порядку проведення кваліфікації когенераційної установки» та наказу Міненерго від 21.07.2021 № 155 «Про затвердження Порядку проведення кваліфікації когенераційної установки», зареєстрованого в Мін'юсті 16.09.2021 за № 1218/36840, Держенергоефективності здійснює кваліфікацію когенераційних установок.

Пунктом 9 розділу I Закону доповнено Закон України "Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу" статтю 11¹ якою передбачено, зокрема, що власник (користувач) високоефективної когенераційної установки має право отримати гарантію походження електричної енергії, що вироблена високоефективною когенераційною установкою (далі - гарантія походження).

Пунктом 7 розділу I Закону доповнено статтю 8 Закону України "Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу" нормою щодо визначення переліку вторинних енергетичних ресурсів, які можуть бути використані для виробництва електричної та теплової енергії в когенераційних установках, встановленим центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива (крім питань забезпечення енергоефективності будівель та інших споруд)».

Положеннями Директиви Європейського Парламенту і Ради 2012/27/ЄС від 25.10.2012 «Про енергоефективність, внесення змін до директив 2009/125/ЄС і 2010/30/ЄС та про скасування директив 2004/8/ЄС і 2006/32/ЄС» та Рішення Комісії 2008/952/ЄС від 19.11.2008 «Про встановлення детальних настанов для імплементації та застосування додатка II до Директиви Європейського Парламенту і Ради 2004/8/ЄС», а також Делегованого Регламенту Комісії (ЄС) 2015/2402 від 12.10.2015 «Про перегляд узгоджених референтних значень ефективності для роздільного виробництва електроенергії та тепла в рамках Директиви Європейського Парламенту і Ради 2012/27/ЄС та скасування Імплементаційного Рішення Комісії 2011/877/ЄС», необмежено типи технологій когенерації та перелік видів палива, який може використовуватись когенераційною установкою.

Наразі перелік вторинних енергетичних ресурсів, які можуть бути використані для виробництва електричної та теплової енергії в когенераційних установках, визначений в Порядку проведення кваліфікації когенераційної

установки, затверджений наказом Міненерго від 21.07.2021 № 155, зареєстрованим в Мін'юсті 16.09.2021 за № 1218/36840, визначає лише скидний енергетичний потенціал технологічних процесів до якого належать: димові гази; доменний та коксовий гази; газ метан дегазації вугільних родовищ; нагріте повітря, що має значний тиск і температуру; пара високого тиску, що є побічним продуктом основного технологічного процесу; енергія надлишкового тиску газу.

Зазначений перелік не враховує положення Закону № 2955 і принципів ЄС щодо високоефективної когенерації.

Враховуючи викладене, з метою реалізації Закону № 2955 та імплементації положення законодавства ЄС розроблено проєкт акта, яким пропонується затвердити Перелік вторинних енергетичних ресурсів, які можуть бути використані для виробництва електричної та теплової енергії в когенераційних установках.

3. Основні положення проєкту акта

Директивою 2012/27/ЄС «Про енергоефективність» необмежено використання типів технологій комбінованого виробництва електричної та теплової енергії, а Рішенням Комісії 2008/952/ЄС «Про встановлення детальних настанов для імплементації та застосування додатка II до Директиви Європейського Парламенту і Ради 2004/8/ЄС» та Делегованим Регламентом Комісії (ЄС) 2015/2402 від 12.10.2015 «Про перегляд узгоджених референтних значень ефективності для роздільного виробництва електроенергії та тепла в рамках Директиви Європейського Парламенту і Ради 2012/27/ЄС» необмежено категорії та типи палива для використання в когенераційних установках.

Проєктом акта передбачається визначити всі можливі види вторинних енергетичних ресурсів, які можуть бути використані для виробництва електричної та теплової енергії в когенераційних установках, відповідно до ДСТУ 4090-2001 «Енергозбереження. Ресурси енергетичні вторинні. Методика визначення показників виходу та використання».

4. Правові аспекти

Запровадження в Україні умов для розвитку високоефективної когенерації є вимогою Європейського Союзу відповідно до Угоди про асоціацію Україна – ЄС, (додаток XXVII до глави 1 «Співробітництво у сфері енергетики, включаючи ядерну енергетику» Розділу V «Економічне і галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію України – ЄС) та Енергетичного Співтовариства (Рішення Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства від 16.10.2015 №D2015/08/МС-EnC щодо імплементації Директиви від 25.10.2012 2012/27/ЄС «Про енергоефективність»).

Нормативно-правову базу у відповідній сфері суспільних відносин складають:

Закон України «Про енергетичну ефективність»;

Закон України «Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу»;

Закон України від 24.02.2023 № 2955-IX «Про внесення змін до Закону України «Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу» щодо розвитку високоефективної когенерації»;

постанова Кабінету Міністрів України від 29.11.2006 № 1670 «Про затвердження Порядку проведення кваліфікації когенераційної установки»;

постанова Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 676 «Про затвердження Положення про Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України»;

постанова Кабінету Міністрів України від 30.06.2015 № 460 «Про затвердження Положення про Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України»;

постанова Кабінету Міністрів України від 18.04.2018 № 324 «Про затвердження Порядку надання тимчасової підтримки виробникам, що здійснюють комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралях»;

постанова Кабінету Міністрів України від 14.02.2023 № 153 «Деякі питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади у сфері енергоефективності»;

наказ Міненерго від 21.07.2021 № 155 «Про затвердження Порядку проведення кваліфікації когенераційної установки», зареєстрований в Мін'юсті 16.09.2021 за № 1218/36840.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкту акта не потребує додаткового фінансування з державного чи місцевих бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проєкт акта не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудої сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної, а тому до відповідних заінтересованих сторін: уповноважених представників всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування чи відповідних органів місцевого самоврядування, уповноважених представників всеукраїнських профспілок, їх об'єднань та всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, Уповноваженого Президента України з прав людей з інвалідністю, Урядового уповноваженого з прав осіб з інвалідністю та всеукраїнських громадських організацій осіб з інвалідністю, їх спілок, Уповноваженого із захисту державної мови, не надсилався.

Проєкт акта не стосується наукової та науково-технічної діяльності, а тому на розгляд Наукового комітету Національної ради з питань розвитку науки і технологій не надсилався.

Консультації із заінтересованими сторонами стосовно проєкту акта не проводилися.

Проєкт акта було розміщено для обговорення на веб-сайтах

Держенергоефективності (<http://sae.gov.ua/>) та Мінінфраструктури (<https://mtu.gov.ua/>).

7. Оцінка відповідності

Створення умов для розвитку в Україні високоефективної когенерації є вимогою Європейського Союзу, відповідно до Угоди про асоціацію Україна-ЄС, (додаток XXVII до глави 1 «Співробітництво у сфері енергетики, включаючи ядерну енергетику» Розділу V «Економічне і галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію України – ЄС), а також одним із зобов'язань України згідно з Договором про заснування Енергетичного Співтовариства є Рішення Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства від 16.10.2015 №D2015/08/МС-EnC щодо імплементації Директиви від 25.10.2012 2012/27/ЄС про енергоефективність, зокрема, питань розвитку високоефективної когенерації.

У проєкті акта наявні положення, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції з питань високоефективної когенерації, а саме, Директиви від 25.10.2012 2012/27/ЄС про енергоефективність.

Проєкт акта не містить положень, які створюють підстави для дискримінації, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Громадська гендерно-правова експертиза не проводилася.

У проєкті акта відсутні положення, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Громадська антикорупційна та громадська антидискримінаційна експертизи не проводились.

8. Прогноз результатів

Прийняття проєкту акта забезпечить:

виконання вимог Закону № 2955;

розширення типу когенераційних технологій та видів енергетичних ресурсів, які використовуються для комбінованого виробництва електричної та теплової енергії в когенераційних установках, для участі в проведенні кваліфікації когенераційної установки та визначення її належності до високоефективної когенерації;

виконання зобов'язань перед Енергетичним Співтовариством та Угоди про асоціацію Україна-ЄС в частині створення умов для розвитку в Україні високоефективної когенерації;

створення передумов для більш ефективного споживання паливно-енергетичних ресурсів та утилізації відхідної теплоти.

Реалізація проєкту акта не матиме впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його

окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

Інформація щодо впливу на інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Кабінет Міністрів України Мінінфраструктури Держенергоефективності	Позитивний	<p>Забезпечить виконання вимог Закону №2955 та приведення нормативно-правових актів у сфері використання когенераційних установок у відповідність із законодавством.</p> <p>Виконання зобов'язань України в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариством та Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом щодо імплементації Директиви 2012/27/ЄС «Про енергоефективність» стосовно розвитку високоефективної когенерації.</p> <p>Створення передумов для більш ефективного споживання паливно-енергетичних ресурсів та утилізації відхідної теплоти.</p>
Суб'єкти господарювання, які здійснюють комбіноване виробництво теплової та електричної енергії	Позитивний	<p>Розширення типів когенераційних технологій та видів енергетичних ресурсів, які використовуються для комбінованого виробництва електричної та теплової енергії в когенераційних установках, для участі в проведенні кваліфікації когенераційної установки та визначення її належності до високоефективної когенерації.</p>

Голова Держенергоефективності

Ганна ЗАМАЗЄЄВА

_____ 2023 р.